

VIESTINTÄVIRASTON ARVIOINTIPERIAATTEET MATKAVIESTINVERKON LASKEVAN LIIKENTEEEN HINNOITTELUSTA

SISÄLLYS

1. SOVELTAMISALA JA MATKAVIESTINVERKKOON LASKEVAN LIIKENTEEN	
HINNOITTELUN YLEISPERIAATTEET	3
2. VIESTINTÄVIRASTON ARVIOINTIMENETELMÄN KUVAUS.....	4
3. MATKAVIESTINVERKON RAKENNE JA VERKKOPALVELUT	5
4. LASKELMISSA HUOMIOITAVAT KUSTANNUSERÄT	5
4.1 Käyttö- ja yleiskustannukset.....	6
4.2 Matkaviestinverkon jälleenhankintahinta.....	7
4.3 Poistot.....	8
4.4 Tuotto sitoutuneelle pääomalle	8
4.4.1 Sitoutuneen pääoman määrittäminen	8
4.4.2 Kohtuullinen tuotto	9
4.4.2.1 Vieraan pääoman kustannuksen määrittäminen	9
4.4.2.2 Oman pääoman kustannuksen määrittäminen	10
4.4.2.3 Pääoman keskimääräinen kustannus yhteensä	11
4.4.2.4 Kohtuullinen pääoman tuotto matkaviestinverkkotoiminnassa.....	11
5. KUSTANNUSTEN KOHDISTAMINEN PALVELUILLE.....	12
6. TEHOKKUUS	12
7. HINTOJEN KOHTUULLISUUS.....	12
8. YHTEENVETO	14

1. SOVELTAMISALA JA MATKAVIESTINVERKKOON LASKEVAN LIIKENTEEHINNOITTE- LUN YLEISPERIAATTEET

Suomessa toimiville valtakunnallisille matkaviestinverkkoyrityksille (DNA Verkot Oy, Elisa Oyj ja Sonera Mobile Networks Oy) on asetettu markkina-analyyysiin perustuvissa yrityskohtaisissa HMV-päätöksissä¹ yksittäiseen matkaviestinverkkoon laskevan liikenteen (M16) markkinoilla hinnoittelua koskevia velvoitteita (syrjimättömyys ja kustannussuuntautuneisuus). Ensimmäiset uuden viestintämarkkinalain (393/2003) mukaiset Viestintäviraston päätökset annettiin 6.2.2004² ja toiset 22.6.2006.

Näissä arviointiperiaatteissa käsitellään Viestintäviraston yksittäiseen matkaviestinverkkoon laskevan puheliikenteen hinnoittelua koskevia arviointimenetelmiä ja hinnoittelun arvioinnin perustana käytettäviä laskelmia.

Laskevalla liikenteellä tarkoitetaan viestintämarkkinalain 43.3 §:n mukaan teleyrityksen puhelinverkon käyttöä, kun yhteys muodostetaan toisen teleyrityksen puhelinverkosta teleyrityksen puhelinverkkoon. Laskeva liikenne on liikennettä yhteenliittämispisteestä puhelun vastaanottajalle.

Matkaviestinverkkoon laskevalla liikenteellä tarkoitetaan kaikista muista televerkoista kyseiseen verkkoon tulevaa liikennettä. Yksittäiseen verkkoon voi laskea liikennettä esimerkiksi muista kotimaisista tai ulkomaisista matkaviestinverkoista ja kotimaisista tai ulkomaisista kiinteistä verkoista. Laskevan puheliikenteen palvelussa on kyse homogeenisesta tuotteesta, puheen välittämisestä kohdeverkossa. Matkaviestinverkkoyritykset perivät muilta verkkoyrityksiltä tukkutasolla minuuttiperusteisia korvauksia omaan verkkoonsa laskevasta puheliikenteestä. 1.6.2005 alkaen yritysten laskevan liikenteen hinnat ovat olleet: DNA 10 snt/min, Elisa 8,4 snt/min ja Sonera 6,8 snt/min.

Matkaviestinverkkoyritysten välinen liikenne on luonteeltaan vastavuoroista, ja laskevan liikenteen maksut kanavoituvat välillisesti matkaviestinverkkojen välisten puhelujen loppuasiakashintoihin. Kiinteiden verkkojen ja matkaviestinverkkojen välinen liikenne ei ole samalla tavoin vastavuoroista. Kiinteiden verkkojen ja matkaviestinverkkojen laskevan liikenteen hinnat eroavat toisistaan merkittävästi. Matkaviestinyrityksen perimä laskevan liikenteen hinta kanavoituu käytännössä suoraan kiinteästä verkosta matkaviestinverkkoon soitetun puhelun loppuasiakashintaan.

Matkaviestinverkkoon laskevan liikenteen palvelun ostaminen edellyttää viestintäverkon yhteenliittämistä matkaviestinverkkoon. Yhteenliittäminen ja laskevan liikenteen palvelujen ostaminen edellyttää esimerkiksi yhdysjohtoliitännän käyttöönottoa ja ylläpitoa, YKM-liitännän kytkentää, muutosta ja ylläpitoa. Laskevan puheliikenteen toteuttamiseksi välttämättömästä yhteenliittämisestä peritään usein kertaluonteisia yhteenliittämiseen liittyviä korvauksia. Myös näiden säänneltyjen tuotteiden hinnoittelussa tulee noudattaa yritykselle asetettuja hinnoittelovelvoitteita.

Viestintämarkkinalain 84 §:n mukaan kustannussuuntautuneella hinnalla tarkoitetaan hintaa, joka on aiheutuneet kustannukset ja toiminnan tehokkuus huomioon ottaen kohtuullinen. Huomioon otetaan myös sitoutuneelle pääomalle laskettava kohtuullinen tuotto. Laskevan liikenteen kustannussuuntautuneisuuden tulee toteutua hinnoittelurakenteesta riippumatta. Laskevan liikenteen osalta yhdysliikenteen kustannukset ovat samat riippumatta siitä, mistä liikenne laskeutuu. Yhteenliittämismaksuista ei saa myöntää määräalennuksia, sillä viestintämarkkinalain 44 §:n mukaisesti puhelinverkkojen yhteenliittämisestä perittävä korvaus ei saa riippua välitetyn televiestinnän määrästä.

Teleyrityksellä on Viestintäviraston käsitellessä hinnoittelua koskevaa asiaa velvollisuus viestintämarkkinalain 86 §:n nojalla osoittaa, että sen perimä hinta on kustannussuuntautunut ja syrjimä-

¹ <http://www.ficora.fi/suomi/tele/HMV16.htm>

² Korkein hallinto-oikeus kumosi 28.10.2005 antamillaan päätöksillä (taltionrot 2738, 2739 ja 2740) Viestintäviraston 6.2.2004 valtakunnallisille suomalaisille matkaviestinverkkoyrityksille, Finnet Verkot Oy:lle, Sonera Mobile Networks Oy:lle ja Elisa Oyj:lle antamat huomattavaa markkinavoimaa koskevat päätökset yksittäiseen matkaviestinverkkoon laskevan liikenteen markkinoilla Suomessa. Korkein hallinto-oikeus palautti asiat Viestintäviraston uudelleen käsiteltäväksi. Korkein hallinto-oikeus määräsi päätöksissään, että Viestintäviraston päätöksiä tuli noudattaa, kunnes asia on ratkaistu Viestintävirastossa uudestaan tai Viestintävirasto määrää sitä ennen toisin. Viestintävirasto antoi uudet päätökset 22.6.2006. DNA ja Elisa ovat valittaneet päätöksistä korkeimpaan hallinto-oikeuteen. DNA haki valituksessaan myös Viestintäviraston päätöksen toimeenpanon keskeytystä.

tön. Teleyrityksen tulee pyynnöstä toimittaa virastolle ajantasaiset ja riittävän yksityiskohtaiset hinnoittelulaskelmat, johon yrityksen laskevasta liikenteestä perimät hinnat perustuvat. Viestintävirasto arvioi teleyrityksen hinnoittelun lainmukaisuutta ensisijaisesti näiden laskelmien perusteella, mutta Viestintävirasto ei ole omassa arvioinnissaan sidottu teleyrityksen kustannus- ja hinnoittelulaskennassa käyttämiin periaatteisiin.

Viestintävirasto arvioi laskevan liikenteen hinnoittelun lainmukaisuutta tässä muistiossa mainittujen periaatteiden mukaisesti. Viestintävirasto kuitenkin jatkaa matkaviestinverkon laskevan liikenteen hinnoittelua koskevien arviointimenetelmien kehittämistyötä yhteistyössä matkaviestinverkoyritysten kanssa sekä ulkopuolisten asiantuntijoiden avustuksella. Virasto päivittää muistiossa esitettyjä periaatteita tarvittaessa.

2. VIESTINTÄVIRASTON ARVIINTIMENETELMÄN KUVAUS

Viestintävirasto aloitti matkaviestinverkon laskevan ja nousevan liikenteen maksujen kustannussuuntautuneisuuden selvittämisen vuonna 1998. Ensimmäinen viraston päätös matkaviestinverkon yhdysliikenteen maksujen kustannussuuntautuneisuudesta annettiin huhtikuussa 2001, jolloin Viestintävirasto totesi, että Soneran maksut eivät olleet kustannussuuntautuneita. Sonera valitti päätöksestä ja korkein hallinto-oikeus antoi lopullisen päätöksen syyskuussa 2004. Korkein hallinto-oikeus hylkäsi Soneran valituksen ja Viestintäviraston päätös tuli voimaan. Korkeimman hallinto-oikeuden päätöksellä on tietyt pääperiaatteet (erityisesti sitoutuneen pääoman määrittäminen) kustannussuuntautuneisuuden arvioinnin osalta tulivat vahvistettua.

Hinnoittelun arvioinnin kehittämiseksi Viestintävirasto teetti vuonna 2005 ulkopuolisen asiantuntijaselvityksen matkaviestinverkon laskevan liikenteen hinnoittelusta ja sen arvioinnista. Selvityksen tekemisestä vastasi Frontier Economics Ltd³. Selvitys sisältää ehdotuksia ja suosituksia periaatteista, joilla Viestintävirasto arvioi kustannussuuntautuneisuutta sekä parantaa arvioinnin läpinäkyvyyttä. Tutkimukseen sisältyi myös virastolle laadittu työkalu (Excel-malli) kustannusten kohdistamiseksi ja laskevan liikenteen maksujen arvioimiseksi.

Viestintävirasto on kehittänyt edelleen arviointimenetelmiään ja tässä muistiossa on esitetty viraston arviointiperiaatteet, joita virasto soveltaa matkaviestinverkon laskevan liikenteen maksujen kustannussuuntautuneisuuden arvioinnissa. Viestintäviraston arviointiperiaatteet ovat pääosin säilyneet ennallaan noudattaen sekä viraston aikaisemmin tekemiä linjauksia että hallinto-oikeuksien tekemiä linjauksia. Näissä arviointiperiaateissa virasto on kuitenkin joiltain osin tarkentanut arviointiaan ja ottanut kantaa mm. kohtuulliseen tuottoon matkaviestinverkkotoiminnassa. Viestintävirasto arvioi kaikkien Suomessa valtakunnallisesti toimivien HVM-matkaviestinverkkoyritysten hinnoittelua samojen periaatteiden mukaisesti.

Viestintävirasto käyttää hinnoittelun arvioinnissa FAC-menetelmää (Fully Allocated Costs), jonka lähtökohtana ovat teleyrityksen toteutuneet kustannukset. Näin ollen virasto käyttää arvioinnissaan ns. top down-mallia. ERG (European Regulators Group) on julkaissut vuonna 2005 kannanoton komission antamasta suosituksesta koskien toimintojen eriyttämistä ja kustannuslaskentajärjestelmiä. Kannanotossa suositellaan käytettäväksi muun muassa FAC-menetelmää. Viestintämarkkinalaki edellyttää aiheutuneiden kustannusten huomioimista, minkä vuoksi Suomessa FAC-menetelmän käyttö on perusteltua. FAC-menetelmä on yleisesti sovellettu menetelmä myös muissa EU-maissa, eritoten matkaviestinmarkkinoilla.

Viestintävirasto on laatinut oman version Frontier Economics Ltd:n laatimasta kustannusten kohdentamismallista, FIFAC-mallin (Ficora Fully Allocated Costs), jonka avulla virasto arvioi matkaviestinverkon laskevan liikenteen hinnoittelua. FIFAC-mallin avulla virasto myös kerää matkaviestinverkon laskevan liikenteen hinnoittelun arvioimiseksi tarvittavat kustannus- ja volyymitiedot sekä laskelmissa käytettävät kohdentamisavaimet.

FIFAC-mallissa tarkastellaan teleyrityksen toteutuneita käyttö- ja yleiskustannuksia sekä poistoja ja pääoman tuottoa. Malli perustuu käyttö- ja yleiskustannusten osalta historiallisiin kirjanpidon kustannuksiin ja pääomakustannusten osalta nykykustannuksiin (Current Cost Accounting). FIFAC-mallissa matkaviestinverkkoyrityksen kustannukset ensin kohdennetaan aiheuttamisperiaatteen mukaisesti matkaviestinverkon osille ja tämän jälkeen kustannukset kohdennetaan verkon

³ Selvitys saatavilla osoitteesta <http://www.ficora.fi/suomi/tele/uutisia/laskevaliikenne.htm>

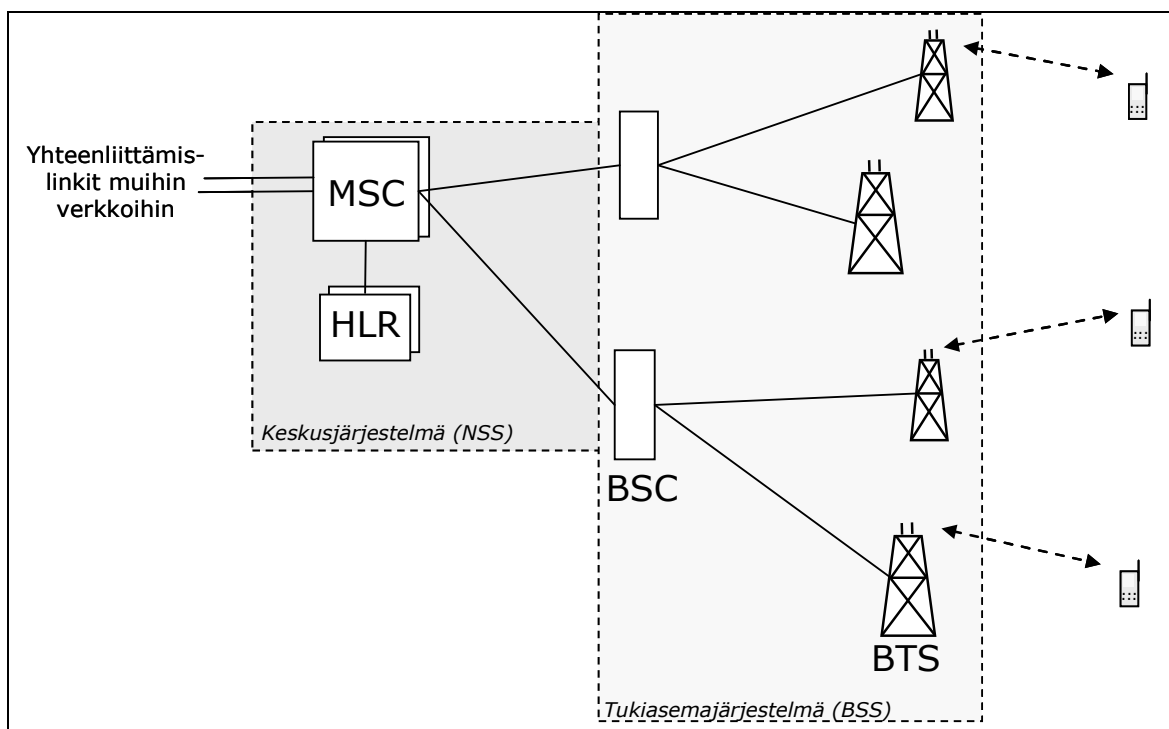
käytön ja kuormituksen mukaan matkaviestinverkon palveluille. Mallin lopputuloksena saadaan arvio palveluiden yksikkökustannuksista eli mm. matkaviestinverkkoon laskevan liikenteen yksikkökustannuksesta.

3. MATKAVIESTINVERKON RAKENNE JA VERKKOPALVELUT

Matkaviestinverkko voidaan jakaa keskusjärjestelmään (NSS) ja tukiasemajärjestelmään (BSS), sekä näitä hallitsevaan käytön hallintajärjestelmään (OSS). Keskusjärjestelmä koostuu matkapuhelikeskuksista (MSC) ja niihin liittyvistä rekistereistä (mm. koti-, vierailija- ja laitetunnusrekistrit). Tukiasemajärjestelmä koostuu muun muassa tukiasemista (BTS) ja tukiasemaohjaimista (BSC). Lisäksi verkkoon kuuluvat verkon eri osien väliset transmissio- eli siirtoyhteydet. Yhteys tilaajan päätelaitteen ja tukiaseman välillä kulkee radiotietä pitkin. Tästä johtuen matkaviestinverkkoyritystoimintaan tarvitaan radiotaajuuksia. Kuvassa 1 on esitetty periaatteellinen rakennekuva matkaviestinverkon komponenteista.

Matkaviestinverkkoa käytetään muun muassa

- 1) liikenteeseen muiden televerkkojen ja matkaviestinverkon yhteenliittämispisteestä puhelun vastaanottajalle (laskeva liikenne),
- 2) liikenteeseen matkaviestinverkon tilaajalta matkaviestinverkon ja muiden televerkkojen väliseen yhteenliittämispisteeseen (nouseva liikenne),
- 3) liikenteeseen matkaviestinverkon tilaajien välillä (verkon sisäinen liikenne) ja
- 4) muihin palveluihin, kuten tekstiviesti- ja datapalveluihin.

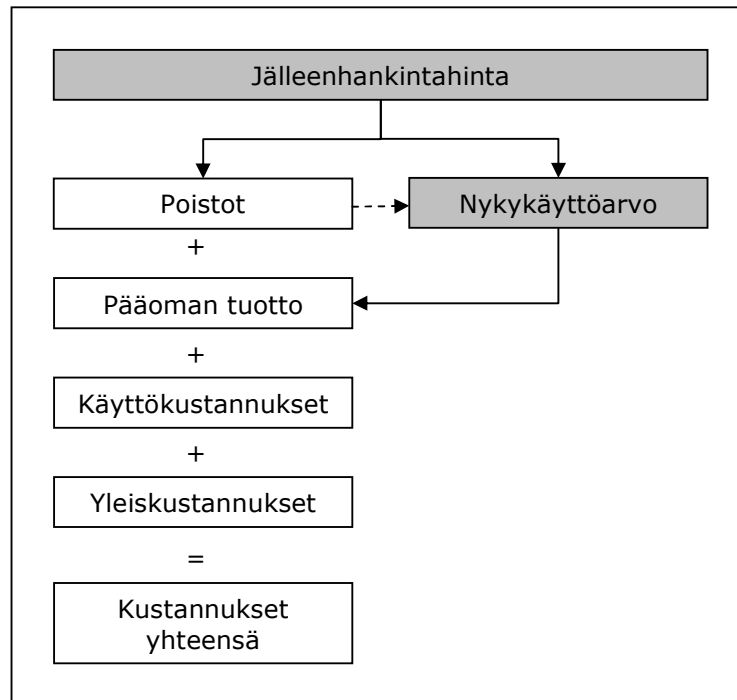

KUVA 1 Matkaviestinverkon rakenne

4. LASKELMISSA HUOMIOITAVAT KUSTANNUSERÄT

Viestintäviraston arvio maksujen kustannussuuntautuneisuudesta perustuu lähtökohtaisesti teleyrityksen esittämiin kustannustietoihin sekä volyymitietoihin. Pääsääntöisesti kustannus- ja volyymitietojen tarkasteluajanjaksona käytetään selvityksen tekohetkellä viimeisintä päättynyttä tilikautta. Merkittävät muutokset esimerkiksi kustannustiedoissa tai liikennemäärissä voidaan ottaa huomioon arviointia tehdessä. Lähtökohtana matkaviestinverkon laskevan liikenteen kustannuslaskelmissa on matkaviestinverkon jälleenhankintahinta, jonka perusteella määritetään poistot. Lisäksi jälleenhankintahinnan perusteella määritetään verkkoon sitoutunut pääoma eli nykykäyttöarvo, jolle lasketaan tuottoa. Pääomakustannusten lisäksi arvioinnissa otetaan huomioon myös verkon opera-

tiiviset kustannukset kuten verkon käyttö- ja yleiskustannukset. Kuva 2 havainnollistaa yhdysliikennetuotteiden kustannusten muodostumista.

KUVA 2 Kustannusten muodostuminen

Viestintäviraston näkemyksen mukaan tässä vaiheessa ei ole tarkoituksenmukaista erotella toisen ja kolmannen sukupolven verkkojen kustannuksia toisistaan. Viestintävirasto suosittelee, että kolmannen sukupolven kustannukset sisällytetään toisen sukupolven verkon kustannuksiin ja että nämä kustannukset yhteensä kohdennetaan koko liikenteelle saaden lopputulokseksi yhteinen matkaviestinverkon laskevan liikenteen hinta.

4.1 Käyttö- ja yleiskustannukset

Matkaviestinverkon käyttökustannukset muodostuvat verkon käytöstä ja ylläpidosta aiheutuvista kustannuksista. Tällaisia kustannuksia voivat olla esimerkiksi vuosittaiset taajuus- ja lupamaksut, tila- ja mastopaikkavuokrat, vuokrayhteydet, materiaali-, palkka- ja henkilösivukulut, verkonhallintajärjestelmän käytön ja ylläpidon kustannukset, voimalaitteiden käyttökustannukset, testaus- ja kehitystoiminnan kustannukset sekä muut toimintakustannukset, jotka liittyvät matkaviestinverkon käyttöön ja ylläpitoon. Mikäli teleyritys ei omista omaa verkkoa vaan esimerkiksi vuokraa verkkoa muilta teleyrityksiltä, tästä aiheutuvat kustannukset huomioidaan käyttökustannuksissa. Myös konsernin sisäiset veloitukset verkon käytöstä tulee huomioida toteutuneiden kustannusten mukaisesti (ainoastaan käyttökustannuksissa). Käyttökustannusten tulee perustua teleyrityksen toteutuneisiin kirjanpidon ja kustannuslaskennan tietoihin.

Käyttökustannusten osalta tulee huomioida, ettei käyttökustannuksiin sisälly mm. toisille teleyrityksille maksettavia terminointikorvauksia, roaming-kustannuksia eikä laskutuskorvauksia, jotka kuuluvat matkaviestinverkon palveluoperaattorille. Matkaviestinverkon käyttökustannuksiin sisällytetään ainoastaan matkaviestinverkkotoiminnan (verkko-operaattorin) käyttökustannuksia.

Yhdysliikennetuotteille voidaan kohdistaa myös yhtiötasoisia yleiskustannuksia, jotka kuuluvat matkaviestinverkkotoiminnalle. Yleiskustannukset muodostuvat esimerkiksi teleyrityksen tukitoiminnoista, kuten talous-, henkilöstö-, tieto- ja materiaalihallinnosta, aiheutuvista kustannuksista. Teleyrityksen tulee myös varmistua siitä, että kukin tuotteelle kuuluva kustannuserä kohdennetaan vain kerran, jotta moninkertaisia kohdistuksia ei yritystasolla tarkasteltuna tapahdu. Lisäksi yleiskustannusten kohdentamisessa tulee kiinnittää huomiota yleiskustannusten määrään. Yleiskustan-

nusten osuuden yhdysliikenteen kustannuksista ei tulisi olla merkittävä, vaan valtaosa kustannuksista tulisi olla suoraan kohdistettavia kustannuksia.

4.2 Matkaviestinverkon jälleenhankintahinta

Matkaviestinverkon arvo arvioidaan jälleenhankintahintaisena poistojen ja sitoutuneen pääoman laskemiseksi. Jälleenhankintahinnan tulee muodostua verkon eri omaisuuserien jälleenhankintahintojen summana. Matkaviestinverkon arvostamisen kannalta merkittäviä verkon omaisuuseriä ovat esimerkiksi tukiasemat, keskuskeskukset, tukiasemien ja keskuskeskusten sekä keskuskeskusten väliset siirtoyhteydet. Viestintäviraston FIFAC-mallissa verkon käyttöomaisuus arvioidaan jälleenhankintahintaisena seuraaville omaisuuserille:

Omaisuuserä	Kuvaus
Tukiasemajärjestelmä	Tukiasemat ja toistimet; antennijärjestelmät ja RF-laitteet; Tukiasemaohjaimet (BSC ja RNC), ohjaimiin liittyvät ohjelmistot, mittauslaitteet ja muu radioverkko
Tukiasemaohjainten ja keskuskeskusten välinen transmissio	Transmissio BSC/RNC:ltä MSC:lle; Transkooderi (TRAU)
Matkapuhelinkeskukset	Matkapuhelinkeskukset (MSC)
Keskustenvälinen transmissio	Keskustenvälinen transmissio
Yhteenliittämislinit	Yhteenliittämislinit muihin verkkoihin
Vastaajapalvelujärjestelmät	
Datapalvelujärjestelmät	SMSC; MMSC; Pakettidatajärjestelmät (SGSN/GGSN ja siihen liittyvä transmissio)
Muu verkon käyttöomaisuus	AuC; EIR; verkon hallintajärjestelmät; HLR; ajoneuvot; kaikki muu matkaviestinverkon käyttöomaisuus, joita ei voi kohdentaa muille verkon osille
Aineettomat hyödykkeet	

Viestintävirasto suosittelee, että verkon arvostamisessa käytetään ensisijaisesti laitetoimittajien hintoja, joita teleyritys todellisuudessa laitetoimittajalle maksaisi (esimerkiksi voimassa olevat hankintasopimukset, tarjouskyselyt). Näin ollen myös hankinnoista saatavat alennukset tulisi ottaa huomioon verkon uudelleenarvostusta tehtäessä. Lisäksi on huomioitava, että jälleenhankintahintaan ei tule sisällyttää omaisuuseriä, jotka ovat jo kokonaan poistettuja, mutta edelleen käytössä. Omaisuuden jälleenhankintahintaiseksi arvostamisen tulee siis perustua teleyrityksen taseeseen eli taseessa oleva omaisuus arvostetaan jälleenhankintahintaiseksi.

Mikäli teleyritys laatii tilinpäätöksen IFRS-tilinpäätöskäytäntöä noudattaen ja käyttää omaisuuden arvostamisessa käyviä arvoja, yrityksen tulisi esittää, miten ja minkälaisia tilinpäätöksessä käytettyjä omaisuuden arvostamisperiaatteita on hinnoittelulaskelmassa sovellettu. Verkon jälleenhankintahinnan arvioinnissa voidaan ottaa huomioon myös työn osuus, mikäli teleyritys on investoinnin yhteydessä aktivoinut kirjanpidossaan taseeseen myös työn osuuden. Muutoin työn osuus on tullut huomioiduksi laskelmissa käyttökustannuksina.

Teleyrityksen hinnoittelulaskelman tulee sisältää laskelma, miten uudelleenarvostaminen jälleenhankintahintaiseksi on käytännössä tehty sekä jälleenhankintahinnan määrittämiseen käytettyjen omaisuuserien historialliset hankintahinnat, mikäli mahdollista. Toisin sanoen hinnoittelulaskelma tulee selkeästi käydä ilmi, miten jälleenhankintahintoihin on päädytty.

Tähän asti matkaviestinverkkojen jälleenhankintahinnat ovat perustuneet teleyritysten itse ilmoitamiin arvioihin verkon jälleenhankintahinnoista. Viestintävirasto ei ole tarkemmin selvittänyt arvostusten luotettavuutta ja oikeellisuutta. Virastolla on kuitenkin aihetta epäillä, että esitetyissä jälleenhankintahinnoissa on epätarkkuuksia. Koska merkittävä osuus matkaviestinverkkotoiminnan kustannuksista muodostuu jälleenhankintahinnan avulla laskettavista poistoista ja pääoman tuotosta, omaisuuserien arvostaminen on avainasemassa hinnoittelun arvioinnin oikeellisuuden kannalta. Tästä johtuen Viestintävirasto tulee jatkossa selvittämään tarkemmin jälleenhankintahintojen määrittämistä ja ottaa tarvittaessa kantaa käytettyjen menetelmien oikeellisuuteen.

4.3 Poistot

Poistot lasketaan verkon jälleenhankintahintaisen arvon pohjalta käyttäen kirjanpidon suunnitelman mukaisia poistoajkoja ja -menetelmiä. FIFAC-mallissa poistot määritetään edellä kohdassa 4.2 mainituille pääomaerille.

4.4 Tuotto sitoutuneelle pääomalle

Viestintävirasto on käyttänyt kohtuullisen tuoton arvioinnissa WACC-menetelmää (Weighted Average Cost of Capital) ja sitoutuneen pääoman arviointiin liittyvät periaatteet ovat säilyneet pääosin ennallaan.

Vuoden 2005 aikana Viestintävirasto on teettänyt asiantuntijaselvityksen matkaviestinverkon kohtuullisesta tuotosta Frontier Economics Ltd:llä (*Cost of capital for mobile telecommunications networks in Finland*). Kohtuullisen tuoton arvioinnissa on otettu huomioon lisäksi LTT-Tutkimus Oy:n Viestintävirastolle tekemä selvitys *Arvio kohtuullisesta pääoman tuotosta kiinteässä televerkkotoiminnassa* ja Europe Economics Ltd:n selvitys *Cost Accounting and Pricing Principles in Finnish Digital TV Transmission*. Molemmat selvitykset on julkaistu Viestintäviraston Internet-sivuilla. Lisäksi arvioinnissa on otettu huomioon muiden EU-maiden viestintäviranomaisten päätöksiä kohtuullisesta tuotosta matkaviestinverkkoliiketoiminnassa.

4.4.1 Sitoutuneen pääoman määrittäminen

Matkaviestinverkkoon sitoutunut pääoma, jolle tuottoa lasketaan, muodostuu matkaviestinverkon käyttöomaisuudesta ja muista toimintaan liittyvistä varoista ja veloista. Siten sitoutuneeseen pääomaan saa sisällyttää ainoastaan matkaviestinverkkoon sitoutuneita omaisuuseriä. Esimerkiksi yhtiön aikaisempien vuosien tappiot tai yhtiön liikearvo eivät ole sellaisia omaisuuseriä, jotka olisivat välttämättömiä laskevan liikenteen tuottamiseksi. Siten niitä ei voida sisällyttää hinnoittelulaskelmien sitoutuneeseen pääomaan.

Viestintävirasto käyttää arvioinnissaan käyttöomaisuuteen sitoutuneena pääomana ensisijaisesti nykykäyttöarvoa. Korkein hallinto-oikeus on vahvistanut arviointimenetelmän lainmukaisuuden.⁴ Perustelluista syistä voidaan tarvittaessa käyttää myös muuta menetelmää käyttöomaisuuteen sitoutuneen pääoman määrittämiseen. Nykykäyttöarvo tulee määrittää vähentäen jälleenhankintahinnasta omaisuuden pitoajan perusteella tehdyt jälleenhankintahintaiset poistot. Pitoaikoina käytetään yrityksen kirjanpidon mukaisia poistoajkoja.

Koko verkon nykykäyttöarvo saadaan verkon osien nykykäyttöarvojen summana. Kohtuullinen arvio verkon nykykäyttöarvosta saadaan useiden teleyritysten käyttämällä kaavalla $NKA = JHH * (n-1)/(2*n)$, missä JHH on jälleenhankintahinta ja n on keskimääräinen pitoaika vuosina. Nykykäyttöarvo tulee laskea tällä laskentakaavalla, ellei teleyritys perustellusti osoita muun laskentatavan soveltavan tarkoitukseen tätä menetelmää paremmin.

Käyttöomaisuuden lisäksi sitoutuneessa pääomassa voidaan ottaa huomioon myös lyhytaikaisia varoja ja velkoja, jotka ovat aiheutuneet matkaviestinverkkotoiminnan ja laskevan liikenteen tuottamisesta. Lyhytaikaisten varojen ja velkojen osuus sitoutuneesta pääomasta ei tulisi olla merkittävä ja lyhytaikaisten varojen ja velkojen tulisi käytännössä netottaa toisensa. Matkaviestinverkkoon kuuluvat lyhytaikaiset varat ja velat arvostetaan tarkasteluajanjakson mukaisesti tasearvoihin. Viestintävirasto tulee jatkossa selvittämään tarkemmin ja ottamaan kantaa siihen, mitä lyhytaikaisia varoja ja velkoja matkaviestinverkon laskevan liikenteen kustannuksiin saa sisällyttää.

⁴ Korkeimman hallinto-oikeuden päätös 16.9.2004, Dnro 3225/2/02, taltio 2323

4.4.2 Kohtuullinen tuotto

Viestintävirasto käyttää kohtuullisen tuoton laskemisessa prosenttia, joka on määritetty keskimääräisen pääomakustannuksen avulla eli niin kutsuttua WACC-menetelmää käyttäen. Tässä menetelmässä koko pääoman kustannus muodostuu oman ja vieraan pääoman tuottovaatimusten painotetusta keskiarvosta, jossa painokertoimena toimii yrityksen nettovelkaantumisasaste eli vieraan pääoman prosentuaalinen osuus koko sijoitetusta pääomasta.

Kun WACC:n määrittämisessä huomioidaan maksetut verot, määritetään WACC ennen veroja seuraavasti:

$$WACC_{pre-tax} = D/V \times R_d + E/V \times R_e \times \left(\frac{1}{1-T} \right),$$

missä

- D = vieraan pääoman määrä,
- E = oman pääoman määrä,
- $V = E + D$ eli koko pääoman määrä,
- R_d = vieraan pääoman kustannus,
- R_e = oman pääoman kustannus ja
- T = yhtiöverokanta.

4.4.2.1 Vieraan pääoman kustannuksen määrittäminen

WACC-laskelmassa vieraan pääoman kustannus voidaan käytännössä määrittää kahdella tavalla: suoraan yrityksen olemassa olevien lainojen korkoihin perustuen tai määrittämällä erikseen arvot riskittömälle korolle ja vaaditulle velkapreemiolle. Yleisesti käytetty ja läpinäkyvämpi vaihtoehto on määrittää vieraan pääoman kustannus edellä mainittuihin erillisiin komponentteihin perustuen. Lisäksi vieraan pääoman kustannus tulee määrittää yhdenmukaisesti kaikkien WACC -laskelman komponenttien kohdalla. Koska yrityksen oman pääoman kustannus määräytyy osittain yrityksen velkaantuneisuuden perusteella, vieraan pääoman kustannuksen määrittäminen todellisiin maksettuihin korkoihin perustuen olisi ristiriidassa tavoitteellisen pääomarakenteen käytön kanssa (tästä tarkemmin jäljempänä nettovelkaisuusastetta käsittelevässä kohdassa). Viestintävirasto määrittää vieraan pääoman kustannuksen riskittömän koron ja velkapreemion avulla.

Riskitön korko

Riskitön korko kuvaa hypoteettisen riskittömän sijoituskohteen markkinoilla vallitsevaa tuottoastetta.

Viestintävirasto katsoo, että pitkien joukkolainojen (5 tai 10 vuoden maturiteetti) tuoton käyttö riskittömän koron mittarina on perusteltua. Maturiteetin tulisi vastata keskivertosijoittajan osakesijoitukselle asettamaa sijoitushorisonttia ja yleisesti riskittömän koron laskemiseen on käytetty noin 10 vuoden maturiteetin joukkovelkakirjoja. Viestintävirasto suosittelee, että riskittömänä korkona käytetään Suomen valtion 10 vuoden viitelainan korkoa. Noteeraushetkenä Viestintävirasto suosittelee käytettäväksi edellisen helmikuun keskiarvoa. Ennalta määritetty noteerausaika on selkeä ja etukäteen kaikkien osapuolten tiedossa. Riskitön korko pysyy siten samana arviointihetkestä riippumatta. Näin määritetty riskitön korko on myös helposti saatavissa esimerkiksi Suomen Pankin kotisivuilta, osoitteesta www.bof.fi

Suomen 10 vuoden joukkolainojen helmikuun keskimääräinen tuotto vuonna 2006 on 3,44 %. Viestintävirasto käyttää tätä prosenttia arvioinnissaan riskittömänä korkona helmikuun 2007 loppuun asti.

Velkapreemio

Kohtuullinen velkapreemio voidaan määrittää markkinoilla yleisen kaupankäynnin kohteena olevien tietyn luottoluokituksen omaavien yritysten joukkovelkakirjojen markkina-arvoista.

Asiantuntijaselvityksiin perustuen Viestintävirasto käyttää velkapreemiona 1,5%.

Vieraan pääoman kustannus

Vieraan pääoman kustannus muodostuu riskittömän koron ja velkapreemion summana. Siten edellä esitetyn perusteella Viestintävirasto käyttää vieraan pääoman kustannuksena 5 %.

4.4.2.2 Oman pääoman kustannuksen määrittäminen

WACC-laskelmassa oman pääoman kustannus määritetään riskittömän koron, markkinariskipreemion ja beeta-kertoimen perusteella.

Riskitön korko

Viestintäviraston käyttämä riskitön korko on edellä esitetyn mukaisesti Suomen 10 vuoden joukkolainojen helmikuun keskimääräinen tuotto vuonna 2006 eli 3,44 %.

Markkinariskipreemio

Markkinoiden yleinen riskipreemio kuvaa riskiä sisältävistä sijoituskohteista saatua pitkän tähtäimen keskimääräistä ylituottoa riskittömään sijoituskohteeseen verrattuna. Markkinariskipreemio ei ole toimialariippuvainen vaan kuvaa yleistä markkinoilla vallitsevaa riskin hintaa.

Historiallisten keskiarvojen, ammattisijoittajille suunnattujen kyselyjen, muiden valvontaviranomaisten päätösten sekä asiantuntijaselvitysten perusteella Viestintävirasto käyttää yleisenä markkinariskipreemiona 4 – 5 %.

Velaton beeta

Beeta-kerroin kuvaa osakkeeseen vaikuttavaa markkinariskiä. Markkinariski mittaa osakkeen herkkyyttä yleisiin markkinoiden muutoksiin. Beeta kuvaa yrityksen riskisyyttä suhteessa muihin sijoituksiin. Beeta-kertoimen ollessa 1 vastaa osake riskisyydeltään markkinoiden keskimääräistä riskiä. Beeta-kerroin on ainoa sijoituspäätöksen kannalta relevantti riskin mittari.

WACC-menetelmää käytettäessä yrityksen riskit tulevat huomioiduksi beeta-kertoimessa.

Viestintävirasto on arvioinut matkaviestinverkko toiminnan beetaa muun muassa asiantuntijaselvitysten sekä muiden maiden viranomaisratkaisujen perusteella. Viestintävirasto käyttää velattoman beetan arvona matkaviestinverkkoliiketoiminnassa vaihteluväliä 1,1 – 1,3.

Oman pääoman beeta

Viestintävirasto määrittää beetan, jota käytetään oman pääoman kustannuksen laskemiseen, perustuen velattomaan beetaan ja 30 % nettovelkaisuusasteeseen (tästä tarkemmin jäljempänä nettovelkaisuusastetta käsittelevässä kohdassa). Näin oman pääoman beetaksi saadaan 1,6 – 1,9.

Oman pääoman kustannus yhteensä

Lisäämällä riskittömään korkoon oman pääoman beetalla kerrottu markkinariskipreemio saadaan laskettua oman pääoman kustannus. Siten edellä esitetyn perusteella Viestintävirasto käyttää oman pääoman kustannuksena 10 % – 13 %.

4.4.2.3 Pääoman keskimääräinen kustannus yhteensä

Nettovelkaantumisaste

WACC-menetelmän mukaan yrityksen kokonaispääoman kustannus lasketaan oman ja vieraan pääoman kustannusten painotettuna keskiarvona. Painokertoimena käytetään yhtiön nettovelkaisuusastetta, joka kertoo vieraan pääoman prosentuaalisen osuuden yrityksen koko pääomasta.

Viestintävirasto käyttää kaikkien matkaviestinverkon yritysten säänneltyjen tuotteiden hinnoittelun arvioinnissa samaa tuotto prosenttia tai sen vaihteluväliä. Siten WACC-laskelman nettovelkaisuusasteena tulee käyttää kaikille yrityksille samaa vieraan pääoman ja oman pääoman suhdetta, eikä todellisten pääomarakenteiden käyttö kohtuullista tuottoa määritettäessä ole käytännössä mahdollista.

Asiantuntijaselvityksiin perustuen Viestintävirasto käyttää matkaviestinverkkoliiketoiminnassa nettovelkaisuusasteena 30 %.

Yrityksen maksettaviksi tulevat verot

Viestintävirasto huomioi maksetut verot pääoman kustannuksessa voimassa olevan yritysverokannan mukaisesti (tällä hetkellä 26 %). Toisin sanoen Viestintävirasto käyttää pääomakustannuksen määrittämisessä niin kutsuttua pre-tax WACC:a. Verojen huomioiminen nostaa pääoman kustannusta.

4.4.2.4 Kohtuullinen pääoman tuotto matkaviestinverkkotoiminnassa

Edellä kohdissa 4.4.2.1–4.4.2.3 esitetyn perusteella Viestintävirasto katsoo, että kohtuulliseksi katsottava tuotto matkaviestinverkon laskevan liikenteen hinnoittelussa on **11 - 14 %**. Muilta osin matkaviestinyritysten tuottovaatimuksia ei ole tällä hetkellä viestintämarkkinalain nojalla mitenkään rajoitettu.

TAULUKKO 1 Viestintäviraston WACC-laskelma Suomen matkaviestinverkkotoiminnalle

	Alaraja	Yläaraja
Riskitön korko	3,44 %	3,44 %
Velkapreemio	1,50 %	1,50 %
Vieraan pääoman kustannus	4,94 %	4,94 %
Riskitön korko	3,44 %	3,44 %
Markkinariskipreemio	4,00 %	5,00 %
Velaton beta	1,1	1,3
Oman pääoman beta	1,57	1,86
Oman pääoman kustannus	9,73 %	12,73 %
Nettovelkaantumisaste	30 %	30 %
Verot	26 %	26 %
WACC (pre-tax)	10,68 %	13,52 %

5. KUSTANNUSTEN KOHDISTAMINEN PALVELUILLE

Viestintävirasto käyttää kustannusten kohdentamisessa FIFAC-mallia, jonka avulla kohdennetaan todelliset verkon kustannukset operaattoreiden tuottamille palveluille. Mallin mukaan operaattoreiden kustannukset kohdennetaan ensin matkaviestinverkon pääelementeille ja sitten verkon elementtien käytön suhteessa kullekin palvelulle. Mallin peruslogiikka vastaa viraston aikaisemmin (yleisemmällä tasolla) käyttämää verkkomallia.

FIFAC-mallissa matkaviestinverkon kustannukset kohdennetaan eri matkaviestinverkon osille kohdentamisavaimien avulla. Mallissa kohdentamisavaimet määritetään kustannuserän luonteen mukaisesti ja kustannukset kohdennetaan aiheuttamisperiaatteen mukaisesti verkon eri osille. Kohdentamisavaimina voivat olla esimerkiksi verkon eri osat, henkilöstömäärä, lattiapinta-ala, kuluneuvot, ohjelmistot ja yhteysvuokrat. Matkaviestinverkon kustannukset kohdennetaan kohdentamisavaimien perusteella verkon eri osille, joita ovat tukiasemajärjestelmät, tukiasemaohjainten ja keskusten välinen transmissio, matkapuhelinkeskukset, yhteenliittämislinit, vastaajapalvelujärjestelmät ja yhteiset matkaviestinverkon kustannukset.

Kustannusten kohdentaminen palveluille tapahtuu palveluiden volyymin sekä käytön ja kuormituksen mukaan. FIFAC-mallissa tarkasteltavia palveluita ovat: nouseva liikenne, laskeva liikenne, verkon sisäinen liikenne, nouseva SMS, laskeva SMS, sisäinen SMS sekä pakettidataliikenne. Palveluiden käyttöä (reititystä) mallissa tarkastellaan painokertoimien avulla, joka kuvastaa palveluiden keskimääräistä verkon käyttöä. Muunto- ja kuormituskertoimet sen sijaan muuntavat puheen ja datan yhteismitalliseksi yksiköksi ottaen huomioon palveluiden aiheuttaman verkon kuormituksen. Viestintävirasto käyttää kaikille matkaviestinverkkoyrityksille samoja painokertoimia sekä muunto- ja kuormituskertoimia. Mallin lopputuloksena saadaan laskettua palveluiden yksikkökustannukset ja palveluiden kustannukset verkon eri osille.

Viestintäviraston FIFAC-malli löytyy pdf-muodossa viraston kotisivuilta osoitteesta: <http://www.ficora.fi/index/saadokset/ohjeet/taloudellinenvilvonta.html>.

6. TEHOKKUUS

Viestintämarkkinalain 84 §:n mukaan kustannussuuntautunutta hintaa arvioitaessa otetaan aiheutuneiden kustannusten ja kohtuullisen pääomalle laskettavan tuoton lisäksi huomioon myös toiminnan tehokkuus. Lain esitöiden mukaisesti tehokkuutta arvioidaan vertaamalla suoritteen tuottamisesta aiheutuvia kustannuksia samanlaisen suoritteen tuottamisesta aiheutuneisiin kustannuksiin muissa vastaavissa olosuhteissa toimivissa teleyrityksissä.

Tehokkuusarviointi suoritetaan, jos teleyrityksen toiminnan tehokkuutta on syytä epäillä. Epäily toiminnan tehokkuudesta voi herätä esimerkiksi silloin, kun teleyrityksen perimät hinnat merkittävästi ylittävät yleisen hintatason tai jos hinnoittelulaskelmassa esitetyt kustannuserät huomattavasti ylittävät muiden vastaavissa olosuhteissa toimivien teleyritysten ilmoittamat kustannukset. Tehokkuusarviointi on tapauskohtaista. Tehokkuutta arvioidessaan Viestintävirasto ei hyväksy säänneltyjen tuotteiden hinnoittelun perusteeksi kustannuksia, jotka oleellisesti ylittävät vertailutietojen perusteella määriteltävän tehokkaan toiminnan kustannukset. Mikäli tehokkuusvertailu suoritetaan, Viestintävirasto laatii säänneltylle tukutuotteelle vertailulaskelman hyväksymillään kustannuksilla.

7. HINTOJEN KOHTUULLISUUS

Viestintävirasto katsoo, että edellä selostetun FIFAC-mallin ja sitä tukevan, kustannusten vertailuun perustuvan tehokkuustarkastelun avulla saadaan luotettava kuva matkaviestinverkkoon laskevan liikenteen kohtuullisesta hintatasosta. Lisäksi mallin avulla voidaan arvioida operaattoreiden välisiä yksikköhintojen eroja ja liikennemäärien kehityksen vaikutusta hintaeroihin. Laskevan liikenteen maksujen kohtuullisuutta arvioitaessa on lisäksi otettava huomioon laskevan liikenteen vastavuoroinen luonne ja eri hinnoittelutapojen vaikutus kiinteissä ja matkaviestinverkossa toimivien verkko- ja palveluoperaattoreiden kilpailumahdollisuuksiin.

Viestintävirasto on matkaviestinverkkoihin laskevaa liikennettä koskevassa HMV-analyysissään⁵ todennut matkaviestinverkkoon laskevan liikenteen markkinan toimivan siten, että jokainen matkaviestinverkkoyritys joutuu hinnoittelupäätöksissään ottamaan huomioon muiden, vastavuoroista palvelua tarjoavien kilpailijoiden mahdollisuudet vastata hinnoitteluun omilla yhteenliittämishinnoillaan. Suomessa matkaviestinverkkoyritykset neuvottelevat laskevan liikenteen hinnoista keskenään ja muut toimijat eli säännellyt kiinteän verkon verkkoyritykset sekä ulkomaiset teleyritykset ovat käytännössä hinnanottajan asemassa.

Matkaviestinverkkoyritysten laskevan liikenteen hinnoittelu vaikuttaa suoraan erityisesti kiinteistä verkoista matkaviestinverkkoihin soitettujen puhelujen loppuasiakashintoihin. Kiinteän verkon laskevan liikenteen hinnat ovat huomattavasti alhaisemmat kuin matkaviestinverkkoihin laskevan liikenteen hinnat. Kiinteästä verkosta matkaviestinverkkoon soitettujen puhelujen hinnat ovat tämän vuoksi korkeita verrattuna matkaviestinverkosta matkaviestinverkkoon, matkaviestinverkosta kiinteään verkkoon tai kiinteästä verkosta kiinteään verkkoon soitettujen puhelujen hintoihin. Matkaviestinverkkoihin laskevan liikenteen hintojen saattaminen mahdollisimman nopeasti kustannus- ja kohtuulliselle tasolle mahdollistaa osaltaan kiinteistä verkoista matkaviestinverkkoihin soitettujen puhelujen vähittäishintojen laskun. Lisäksi hintojen aleneminen vähentää hintavääristymää säännellyn laskevan liikenteen korvauksen ja matkaviestinpalvelujen vähittäishintojen välillä. Matkaviestinpalvelujen käyttäjiltä ja kuluttajilta peritty vähittäishinta on edelleen monissa tapauksissa jopa alhaisempi kuin operaattoreiden toisiltaan laskevasta liikenteestä perimä hinta.

Matkaviestinverkkoihin laskevan liikenteen yleisen hintatason lisäksi erot matkaviestinverkkoyritysten välisissä laskevan liikenteen hinnoissa vaikuttavat matkaviestinmarkkinoiden kilpailutilanteeseen. Kunkin suomalaisen matkaviestinverkkoyrityksen merkittävimmät asiakkaat laskevan liikenteen markkinalla ovat toiset kotimaiset matkaviestinverkkoyritykset, joten merkittävä osa kokonaisliikenteestä on kyseisten yritysten toisiltaan vastavuoroisesta liikenteestä laskuttamia minuutteja. Vuonna 2005 noin 68 % suomalaisiin matkaviestinverkkoihin laskevasta liikenteestä tuli toisista kotimaisista matkaviestinverkoista, noin 22 % kotimaisista kiinteistä verkoista ja alle 10% muista verkoista. Matkaviestinverkkoihin laskevan liikenteen kokonaisarvo oli vuonna 2005 yli 450 miljoonaa euroa. Näin ollen pienilläkin muutoksilla yritysten välisissä laskevan liikenteen hinnoissa on useiden miljoonien eurojen vaikutukset yritysten laskevasta liikenteestä saamiin nettomääriin tuloihin ja menoihin.

Matkaviestinverkkoihin laskevan liikenteen hintaerojen kapeneminen on tärkeää matkaviestinoperaattoreiden tasapuolisten kilpailuedellytysten varmistamiseksi. Vastavuoroisen yhdysliikennehinnoittelun takia muita korkeampia laskevan liikenteen hintoja perineet matkaviestinoperaattorit ovat voineet tuoda markkinoille matkaviestinliittymiä, joissa loppuasiakas on saanut vastaanotetuista puheluista joko rahallisen korvauksen tai muun hyvityksen. Yritykset ovat tällä tavoin pyrkineet lisäämään laskevan liikenteen kysyntäänsä. Alhaisempia laskevan liikenteen hintoja perineillä matkaviestinyrityksillä ei ole ollut mahdollisuutta tuoda kannattavasti markkinoille vastaavantyyppisiä liittymiä. Lisäksi muita operaattoreita korkeampia laskevan liikenteen hintoja perivät operaattorit voivat subventoida verkostaan soitettujen puhelujen vähittäishintoja, koska tällaiset operaattorit saavat enemmän tuloja verkkoonsa vastaanotetuista kuin sieltä soitetuista puheluista.

Viestintävirasto katsoo, että laskevan liikenteen hintojen saattamiseksi kohtuulliselle tasolle tarvitaan viraston kannanotto laskevan liikenteen maksujen kehityksestä. Tämän vuoksi virasto julkaisee liitteenä olevan, vuoteen 2009 asti ulottuvan näkemyksen hintojen kehityksestä. Viestintäviraston arvio kohtuullisesta hintatasosta perustuu viraston matkaviestinoperaattoreilta keräämiin kustannus- ja volyymitietoihin sekä laskevan liikenteen markkinoiden vastavuoroiseen luonteeseen. Viestintäviraston tavoitteena on tukea yritysten välisiä kaupallisia neuvotteluja siten, että laskevan liikenteen hintataso alenee ja yritysten väliset laskevan liikenteen hintaerot kapenevat. Tällä pyritään edistämään alan kilpailua.

Alan kilpailun edistämisen lisäksi Viestintävirasto katsoo, että viraston näkemys tulevasta hintatasosta lisää laskevan liikenteen maksujen valvonnan läpinäkyvyyttä ja ennustettavuutta. Läpinäkyvyyden ja ennakoitavuuden edistäminen ja laskevan liikenteen hintaerojen kapeneminen kannustaa parhaiten kaikkia operaattoreita lisäämään asiakasmääriään, koska saavutetuilla lisävo-

5

lyymeillä ei tällöin ole välitöntä vaikutusta laskevan liikenteen yksikköhintaan. Mikäli laskevan liikenteen hinnoittelun muutokset perustuisivat matkaviestinoperaattoreiden välisten liikennevolyyymien muutoksiin, ei operaattoreilla olisi vastaavia kannusteita kasvattaa asiakasmääriään. Tällaisessa tilanteessa pieni operaattori voi korvata pienemmät volyyminsä sillä, että se perii muita huomattavasti korkeampia terminointihintoja ja toisaalta suuren operaattorin ei kannata pyrkiä vahvistamaan markkina-asemaa, koska tällöin erot laskevan liikenteen hinnoissa kasvaisivat. Viestintävirasto päivittää arviotaan kohtuullisesta hintatasosta vähintään kerran vuodessa. Arviointi perustuu operaattoreilta kerättäviin kustannus- ja volyymitietoihin sekä markkinoilla tapahtuvaan kehitykseen.

Viestintävirasto katsoo, että laskevan liikenteen hinnat on perusteltua laskea lainmukaiselle tasolle asteittain, koska nopeilla merkittävillä muutoksilla hintatasossa ja yritysten välisissä hintaeroissa voi olla haitallisia vaikutuksia markkinoiden toimintaan. Markkinoille muita myöhemmin tulleita verkko-operaattoreita ei myöskään ole perusteltua välittömästi velvoittaa samaan laskevan liikenteen hintatasoon kuin markkinoille aiemmin tulleita operaattoreita, koska alalle myöhemmin tulleiden operaattoreiden yksikkökustannukset ovat toiminnan alkuvaiheessa selvästi korkeammat kuin alalla pidempään toimineiden operaattoreiden. Tämän vuoksi myös hintaerojen pienenemisen on perusteltua tapahtua asteittain.

Viestintäviraston liitteessä esittämä näkemys on tarkoitettu markkinoilla jo toimivien verkko-operaattoreiden laskevan liikenteen maksujen kohtuullisuuden arviointiin. Mikäli markkinoille tulisi täysin uusi matkaviestinverkko-operaattori, markkinat olisi analysoitava ja HMV-velvoitteiden tarve arvioitava tämän uuden yrityksen osalta erikseen.

8. YHTEENVETO

Teleyritysten välinen yhdysliikenne on edellytys sille, että teleyritys voi tarjota loppuasiakkailleen mahdollisuuden viestintään toiseen verkkoon liittyneiden tilaajien kanssa. Matkaviestinverkkoihin laskevan liikenteen hintojen kohtuullisuus on tärkeää sen varmistamiseksi, että viestintäverkkoja ja -palveluja on kohtuullisin ehdoin kaikkien teleyritysten ja käyttäjien saatavilla. Viestintävirasto on aiemmillä päätöksillään edellyttänyt, että kolme valtakunnallista matkaviestinoperaattoria (Sonera, Elisa ja DNA) noudattavat terminointiehdoinaan syrjimättömyyttä ja hintojen kustannussuuntautuneisuutta. Viestintävirasto ottaa viestintämarkkinalain edellyttämällä tavalla huomioon suoritteiden tuottamisesta aiheutuneet yrityskohtaiset kustannukset arvioidessaan yritysten hinnoittelun kohtuullisuutta.

Viestintävirasto on esimerkinomaisesti arvioinut DNA:n, Elisan ja Soneran matkaviestinverkkojen laskevan liikenteen hintoja yhtiöiden esittämien vuoden 2005 kustannus- ja volyymitietojen perusteella ja edellä esitetyn FIFAC-mallin avulla. Lisäksi Viestintävirasto on arvioinut markkinoilla tapahtuneiden olennaisten rakenne- ja muiden muutosten johdosta näiden yhtiöiden hintoja myös vuoden 2006 ensimmäisten kuuden kuukauden toteutuneiden liikennemäärien ja loppuvuoden osalta tehdyn liikennemääräarvion pohjalta.

Tämän arvion perusteella Viestintävirasto toteaa, että tämänhetkiset matkaviestinverkkoihin laskevan liikenteen hinnat ovat kustannuksiin nähden korkeita. Viraston arvion mukaan markkinoilla tapahtuneet rakenteelliset muutokset ja vuonna 2006 tapahtuneet muutokset liikennemäärien suhteissa ovat seikkoja, jotka tulee ottaa huomioon kustannussuuntautuneissa hinnoissa. Liikennemäärien yleinen kasvu alentaa laskevan liikenteen yksikkökustannuksia ja vaikuttaa sitä kautta hintatasoon. Hintatason aleneminen on erityisen tärkeää siitä syystä, että matkaviestinverkkoyritysten laskevan liikenteen hinnoittelu vaikuttaa suoraan erityisesti kiinteistä verkoista matkaviestinverkkoihin soitettujen puhelujen loppuasiakashintoihin.

Viestintäviraston tekemän arvion perusteella matkaviestinverkkoyritysten liikennemäärien suhteissa tapahtuneet muutokset vaikuttavat yritysten yhdysliikennehintojen välisiin eroihin. Koska matkaviestinverkkojen välinen yhdysliikenne on luonteeltaan teleyritysten välistä vastavuoroista palvelua, saattavat suuret erot yritysten toisiltaan perimissä laskevan liikenteen hinnoissa vääristää kilpailua vähittäismarkkinoilla. Tämän vuoksi hintatason alenemisen ohella Viestintävirasto pitää tärkeänä, että yritysten matkaviestinverkkoihin laskevan liikenteen hinnat lähestyvät toisiaan.

Yritysten välisiä neuvotteluja tukeakseen Viestintävirasto on laatinut liitteenä olevan arvion laskevan liikenteen hintojen tulevasta kehityksestä ja niiden saattamisesta kohtuulliselle tasolle. Vies-

tintäviraston tavoitteena on tukea yritysten välisiä kaupallisia neuvotteluja siten, että laskevan liikenteen hintataso alenee ja yritysten väliset laskevan liikenteen hintaerot kapenevat. Tällä pyritään edistämään alan kilpailua.

Viestintävirasto seuraa säännöllisesti matkaviestinverkkoyritysten kustannus- ja liikennetietoja sekä markkinoilla tapahtuvaa kehitystä. Viestintämarkkinalain 126 §:n mukaisesti Viestintäviraston on edistettävä teleyritysten yhteistyötä sekä pyrittävä ratkaisemaan teleyritysten väliset erimielisyydet ensisijaisesti sovittamalla. Tästä johtuen Viestintävirasto kehottaa matkaviestinverkkoyrityksiä sopimaan laskevan liikenteen hinnoista ensisijaisesti kaupallisissa neuvotteluissa ottaen kuitenkin huomioon Viestintäviraston julkaisemat arviot ja periaatteet.

LIITE 1: VIESTINTÄVIRASTON NÄKEMYS MATKAVIESTINVERKKOIHIN LASKEVAN LIIKENTEEN HINTOJEN KEHITYKSESTÄ

Viestintävirasto katsoo, että laskevan liikenteen hintojen saattamiseksi kohtuulliselle tasolle tarvitaan viraston kannanotto laskevan liikenteen hintojen kehityksestä. Tämän vuoksi virasto julkaisee ohessa olevan, vuoteen 2009 asti ulottuvan näkemyksen hintojen kehityksestä. Viestintäviraston arvio kohtuullisesta hintatasosta perustuu viraston matkaviestinoperaattoreilta keräämiin kustannus- ja volyymitietoihin vuosilta 2005 ja 2006 sekä laskevan liikenteen markkinoiden vastavuoroiseen luonteeseen. Näkemyksen muodostamisessa virasto on hyödyntänyt FIFAC-mallin avulla tehtyjä arvioita kustannussuuntautuneista hinnoista. Näkemyksessä on lisäksi huomioitu hintaerojen kapeneminen, jota pidetään tärkeänä matkaviestinverkkoyritysten tasapuolisten kilpailuedellytysten varmistamiseksi.

Viestintävirasto katsoo, että laskevan liikenteen hinnat on perusteltua laskea lainmukaiselle tasolle asteittain, koska nopeilla merkittäväillä muutoksilla hintatasossa ja yritysten välisissä hintaeroissa voi olla haitallisia vaikutuksia markkinoiden toimintaan.

Virasto toivoo, että matkaviestinverkkoyritykset sopivat laskevan liikenteen hinnoista ensisijaisesti kaupallisissa neuvotteluissa. Viestintäviraston näkemyksen tavoitteena on tukea yritysten välisiä kaupallisia neuvotteluja siten, että niissä sovittavat hinnat edistäisivät alan kilpailua. Koska matkaviestinverkkoyritysten väliset neuvottelut laskevan liikenteen hinnoista ovat edelleen käynnissä, virasto on laatinut kaksi vaihtoehtoista näkemystä hintojen kehityksestä. Vaihtoehto 1 on viraston näkemys kohtuullisesta hintatasosta, mikäli kaikki matkaviestinverkkoyritykset pääsevät neuvottelemaan sopimukseen laskevan liikenteen hinnoista. Mikäli taas yritysten keskinäisissä neuvotteluissa ei saavuteta yhteisymmärrystä hinnoista, alhaisempaan hintatasoon on perusteltua siirtyä nopeammin, jolloin sovelletaan vaihtoehtoa 2.

Viestintävirasto näkemyksen mukaan matkaviestinverkkojen laskevan liikenteen hintojen tulisi kehittyä alla olevien vaihtoehtojen mukaisesti. Taulukoissa on esitetty viraston näkemys laskevan liikenteen hintojen ala- ja ylärajoista. Matkaviestinverkkoyritykset voivat sopia vapaasti laskevan liikenteen hinnoista näiden lukujen väliltä. Siten lopullisten hintojen määrittäminen jää matkaviestinverkkoyritysten tehtäväksi.

Vaihtoehto 1:

Laskevan liikenteen hinta (snt/ minuutti)	Nykyinen hintataso	vuosi 2007	vuosi 2008	vuosi 2009
Alin	6,8	6,5	5	3,5
Ylin	10	8,2	6	4

Vaihtoehto 2:

Laskevan liikenteen hinta (snt/ minuutti)	Nykyinen hintataso	vuosi 2007	vuosi 2008	vuosi 2009
Alin	6,8	5	4	3,5
Ylin	10	6,5	5	4

Viestintävirasto seuraa säännöllisesti matkaviestinverkkoyritysten kustannus- ja volyymitietoja sekä markkinoilla tapahtuvaa kehitystä ja päivittää arviotaan kohtuullisesta hintatasosta.